

ЭРКИКЛАШТИРИШ — ОЛА ИЖТИЛИШИМИЗ КАФОЛАТИ

«Ташаббус — 99» ИШ КЎЗИНИ БИЛГАНЛАР

Бир неча йилдан буйи аниқлаш давом этаётган «Ташаббус» кўрик-танлови кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланётган тадбиркорларга катта ёрдам бўлмоқда.

Шундай танлов Ҳамза туманида ҳам бўлиб ўтди. Унда 6 нафар тадбиркор ва 4 нафар ҳунарманд куч синашди.

— Туманимизда йил бошидан бери 2085 та кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланувчи тадбиркорлар рўйхатдан ўтди, — дейди туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси раиси Шухрат Ҳусанов. — Шундан 1213 нафари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг аксарияти ишлаб чиқариш билан шуғулланиб, ички бозоримизни тўлдириб, қолаверса хорижликларникидек рақобатбардор маҳсулотлар ишлаб чиқаришга иштирок этаётган.

Палата қошида «Тадбир ривож» номли ахборот маслаҳат гуруҳи ҳам ишлаб турибди. Улар иш бошлаётган тадбиркорга ҳуқуқий саводхонлиги, боғжона масалалари ва банк ишида, айниқса қарз олиш жараёнида вужудга келадиган муаммоларни ҳал этиш учун кўмакдош бўлишмоқда.

Айни вақтда Юртбошимизнинг қўллаб-қувватлашлари натижасида республика миқёсида ахборот олиш ва узатиш ишларини янада такомиллаштириш мақсадида «Интернет»ни ташкил этиш арасида турибмиз. Бу режамиз ҳам амалга ошса тадбиркор учун масофа қисқариб, ишлашига кенг имконият яратилади.

Танловни иқтисодий масалалар бўйича туман ҳокими ўринбосари Тохир Мирзаев очди.

Ҳар бир тадбиркор ва ҳунарманд кўрик-танлов шартига кўра кўргазма учун олиб келинган тайёр маҳсулотларини намойиш этди. Танлов якунига кўра «Энг яхши тадбиркор» номини «Днисс» масъулияти чекланган жамият, «Энг яхши ҳунарманд» номини эса чарм миниатюрчиси Зайнутдин Абдуқодиров кўлга кириштиди. Голибларга қимматбаҳо совғалар, «Ўзбекистон» оромгоҳига бепул йўлланмалар топширилди. Иштирок этган барча тадбиркор ва ҳунармандларга туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси томонидан Дипломлар топширилди.

Биз голиблар билан суҳбатлашар эканмиз, улар-



нинг кўрик-танловнинг тез-тез ўтказилиби турилишини, бу уларга ижобий самара беражаклигини изҳор этишди.

• **Якуб СЕГАЛЪ,**
«Днисс» масъулияти чекланган жамият раиси,
«Энг яхши тадбиркор»:

— Кўрик-танлов ўтказиш деганда, фақат ўрин олиш ёки бирор совғага эга бўлишни тушуниш нотўғри тушунча. Сабаби, мана шу танловда бир-биримиз билан анча фикр алмашдик. Кўриниб турибдики, келажакда бунинг самараси янада ижобий бўлади.

• **Зайнутдин АБДУҚОДИРОВ,**
миниатюрчи рассом, «Энг яхши ҳунарманд»:

— 1990 йилда «Ҳунарманд» уюшмасига аъзо бўлиб хато қилмаган эканман. Чунки бу уюшма томонидан яратган асарларим бир неча мартаба кўргазмаларга қўйилди. Мана орадан ўн йил вақт ўтиб, кўрик-танловда иштирок этишга мушарраф бўлдим. Мен бу голибликни мустақиллигимиз ва Юртбошимизнинг ғамхўрлиги деб тушунган ҳолда, келажакда жаҳон миқёсидаги халқаро кўргазма ва танловларда иштирок этиб, юртим номини улуғлашга ўз ҳиссамни қўшаман, деган умиддаман.

Гулзода АБДУЛЛАЕВА.
СУРАТЛАРДА: кўрик-танловдан лавҳалар.
Тохир Нигматуллин олган суратлар.



Бугун эл-юрт фаровонлиги йўлида ҳар бир эзгу ниятли инсондан тадбиркорлик билан ташаббус кўрсатиб меҳнат қилиш талаб этилмоқда. Пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган қўллаб тадбиркорлар ҳам ана шу талаб асосида, уларга кўрсатилаётган ғамхўрликлардан, имкониятлардан оқилона фойдаланишга иштирокчилар.

Яккасарой туманида бўлиб ўтган «Ташаббус» кўрик-танлови ҳам ана шундан қатнашган тадбиркор ва ҳунармандларнинг ишлари, чиқарилган маҳсулотлари, келажак режалари билан танишар экансиз, ҳақиқий мулкдорларнинг шаклланиётганлиги, уларнинг ташаббуслари қўллаб-қувватланиши учун зарур шароитлар тўғрисида кераклиги амин бўлдик.

— Президентимизнинг Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузаларидан ҳар биримиз зарур ҳулосаларни чиқариб олоғимиз бугунги куннинг долзарб вазифасидир, — дейди туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси раиси Пўлат Зарипов. — Айниқса, палатамиз тадбиркорлар ишончини оқлаши, уларга таянч бўлмоғи зарур. Шу боис ҳам биз зудлик билан ўз ишларини қайтадан кўриб чиқдик. Туман ҳокимлиги билан ҳамкорликда тузилган комиссия ўз фаолиятини бошлади. Палатамизга аъзо бўлган икки мингдан ортиқ тадбиркорларга фикр-мулоҳазаларини билиш мақсадида саволлар тарқатдик. Уларнинг ишларига тўсик бўлаётган нуқсонларни ўрганишга

астойдил киришдик. Комиссия ҳар ойда бунинг натижаларини мажбурий равишда тақдим қилади. Мамлакатимиз эртаси, иқтисодий ривож кичик ва ўрта бизнесни, тадбиркорликни ривожлантириш билан боғлиқ экан, бу борада биз ҳақиқий мададкорга айланишимиз шарт.

Кўрик-танловни очган туман ҳокими, Олий Мажлис депутати Алишер Мирқосимов танловнинг ўтган йилларга нисбатан ушшоқлик билан ташкил этилганлигини таъкидлаб, туман иқтисодиёти ривожига салмоқли улуш қўшаётган тадбиркор корхоналарининг маҳсулотлари ҳам Ўзбекистонда, ҳам жаҳон бозорларида ўз ўрнини топиши кераклигини айтди.

Чиндан ҳам «Фан-Дон» корхона-

биз ўз маҳсулотимизнинг сифатига, импорти ўрнини боса олишига ва экспортга йўналтирилган маҳсулот эканлигига тўла ишонч ҳосил қилдик, — дейди «Фан-Дон» корхонаси раҳбари Миржалол Ойматов. — Энг муҳими эса бу маҳсулотни биз юртимиздаги хом ашёдан, яъни арпа, буғдой, оқилоқ, маккажўрнингинг энг паст сортларидан биотехнологик усул билан тайёрлаймиз. Ҳозирда ана шундай маҳсулот иккундан иккунга кўра оғирга 50 тонна тайёрланган. Келгусида кредит олиб, ишлаб чиқариш кенгайтиришни ният қилганмиз. Бунинг учун тадбиркор билими, иродали бўлмоғи муҳим, ана шунда тўсиқларни енга олади.

Барча иштирокчилар танлов шартлари асосида беллашдилар. Натижа эса қуйидагича яқунланди: «Фан-Дон» корхонаси раҳбари «Энг яхши тадбиркор» деб топилди. «Энг яхши ҳунарманд» номига эса каштачи-ҳунарманд Шоҳида Облакулова сазовор бўлди. Голибларга қимматбаҳо совғалар топширилди, улар шаҳар «Ташаббус — 99» танловига қатнашиш ҳуқуқини кўлга киритишди. Иккинчи ва учинчи ўрин соҳиблари ҳамда барча иштирокчилар фахрий ёрлик, совғалар билан тақдирланди. Уч нафар энг яхши иштирокчи шаҳар касаба уюшмасининг дам олиш масканига йўлланма тортиқ этилди. Бундай эътибор ва қўллаб-қувватлаш ҳар бир тадбиркор ва ҳунармандни руҳлантириб, янги изланиш ва яратишларга ундаши, шубҳасиз.

Шарифа ИЛЁСОВА.

Хабарингиз борми? ЙЎЛОВЧИЛАР МАМНУН

Пойтахтимиз кўчаларида «ВУДЗУ КОМА» русумли янги автобуслар йўловчиларга хизмат кўрсата бошлади.

Хозирда ана шундай автобуслар 48-ҳамда 69-автобус йўналишларида қатнамоқда. Бу их-

чам, салонлари йўловчилар учун қўлай бўлган янги транспорт воситаларини 15-20 йиллик таърибига эга бўлган моҳир ҳайдовчилар Аҳмад Солихов, Абдумавлон Абдусаматов, Иброҳим Мажинов ва Хотам Муқимовлар бошқаришмоқда. Уларнинг намунали хизматларидан йўловчилар мамнун. Улар фақат йўловчиларни ўз вақтида манзилларига етказишда, кунлик режаларини ушбу йўналишда куч-ғайрат сарфлашмоқда.

Усмон МУҲАМЕДОВ.

Раҳбарлик фазилатлари: уларни қандай шакллантириш керак? ВАЗИФАНИ АНИҚ ТУШУНТИРИШ — УНИНГ БАЖАРИЛИШИ ОМИЛИ

Раҳбарликнинг ўзига хос йўлини танлаб билиш бошқаришда муҳим аҳамиятга эгадир. Одатда, раҳбар ўз ходимларига топшириқ беришдан олдин шу топшириқни ўзининг ўзи яхшилаб ўзлаштириб олиши керак, деб ҳисобланади. Шундан кейин ушбу топшириқни бажариш топширилаётган ходимларнинг етуқлик даражасини аниқлаш керак бўлади. Ўз қотибасига топшириқ бераётган раҳбар ҳаракатларининг тўрт хил турини келтирамиз.

I. Котиба қизим, мен шу бугун оқ жўнатишимиз лозим бўлган хат матинини айтиб тураман. «Мухтарам жаноблар, вергул... Суҳбатимизни давом эттириб, шуни айтишим керакки...» Бу ерда вазифанинг моҳияти ва уни қандай бажариш йўли бутун тафсилотлари билан тушунтирилади. Бундан ташқари хатни жўнатишдан олдин ҳамма ишлар топшириқ бўйича қилинган текшириб қўйилади.

II. Котиба қизим, фалон буюртмачимизга фалон ахборот билан мактуб жўнатишимиз керак... Менга хатнинг тахминий матинини қоралаб келолмайсанми — унда соат

учда биз сен билан бирга қараб чиқардик. Раҳбарликнинг бу хил тартибидан нима қилиш кераклиги тушунтирилади, ходимларнинг ўзлари тақлифларни ишлаб чиқаришга имкон берилади ва зарур ҳолларда тузатишлар киритилади. Бу ҳолларда ҳам хатни жўнатишдан олдин уни назоратдан ўтказилади.

III. Котиба қизим, мен бугун эрталаб учрашган миҳозимизга фалон хабар билан бирга шу бугун оқ хат ёзиб жўнатишимиз керак. Сен шуни зимманга ола қолсанми? Мабодо, шу масалада бирон мулоҳазанг бўлса — эшитишга тайёрман.

Бу хил муносабатда дастлаб (қандай талаб қўйилиши ҳақида) топшириқ берилиб, ундан кейингина агар ходимнинг ўзи илтимос қилса — изоҳлар берилади (Масалан, хатни ўзингиз имзолайсизми ёки буни менга топширасизми? — қабилида савол тузиши мумкин). Хатни жўнатишдан олдин назорат қилишнинг ҳолати борми ёки йўқлиги ходимнинг шу ҳақида илтимосига боғлиқ.

IV. Котиба қизим, шу бугун оқ фалон буюртмачимизга, фалон нарса ҳақида хабар бериладиган хатни жўнатишимиз зарур. Шунинг ташвишини сен ўз зимманга ола қолсанми?

Раҳбарликнинг бу хил шаклини «ҳуқуқни бериш» дейилади: нима-лар талаб қилиниши ҳақида топшириқ берилиб, унинг бажарилиши ходимнинг иштирокида топшириб қўйилади. Одатда, бундай ҳолларда хат жўнатиб бўлингандан кейин назорат қилиб қўйилади.

Юқорида қараб чиқилган раҳбарликнинг тўрт хил шакли бўйича ўз қарашларингизни баён қилинг. Улардан қай бири сизга кўпроқ маъбул. Маъбул бўлса — нега? Ёки сизнинг бу масалада юқоридагилардан фарқланувчи ўз мулоҳазаларингиз борми? Агар шундай бўлса — уларни ҳам яхшилаб ўйлаб кўринг. Лозим топсангиз — шу мулоҳазаларингизни газета орқали бошқалар билан баҳам кўриш учун таҳририятимизга жўнатишингиз мумкин.

Яна бир бор эслатиб қўямиз: хатларингизга «Раҳбарлик фазилатлари: уларни қандай шакллантириш керак» руқни учун» деган белгини ёзиб қўйишни унутманг.

«Оқшом»нинг ҳуқуқий маслаҳатхонаси

СЎРАНГ, ЖАВОБ БЕРАМИЗ

САВОЛ: Мен иккинчи гуруҳ ногирониман. Оиламиз билан маҳаллада истиқомат қиламиз. Айтишларига қараганда ногиронлар ер солиғидан озод этилган экан. Шу тўғрисида?

ЖАВОБ: Ҳақиқатан ҳам Солиқ Кодексининг 102-моддасига асосан биринчи, иккинчи гуруҳ ногиронларидан озод этилганлар.

САВОЛ: Биз яшаб турган уй бобомизнинг номларидан бўлиб, у киши вафот этганлар. Уйни ўз номимга ўтказиш учун нима қилишим зарур?

ЖАВОБ: Фуқаролик Кодексининг 1112-моддасига асосан ворислик ва сийят ва қонун бўйича амалга оширилади. Агарда бобонгиз ўзини сизнинг номингизга ўтказиш учун васият қолдирган бўлса, унда сиз ҳақиқатан ҳам уйга ҳақиқий ворис бўлишингиз мумкин. Агар бобонгиз васият қолдирмаган бўлсалар, Фуқаролик Кодексининг 1135-моддасига асосан ворислар бу ишни наваб билан хал этишларига тўғри келади. Қонун бўйича биринчи навабни ворисларга мерос қолдирувчининг фарзандлари (шу жумладан фарзандликка олинган болалари), эри (хотини) қиради. Иккинчи навабдаги ворисларга мерос қолдирувчининг туғилган опа-сингиллари, ака-укалари ва бошқалар қиради.

Фуқаролик Кодексининг 1145-моддасига кўра меросхўр ўзига тегишли лозим бўлган меросга эга бўлиш ҳуқуқига мерос очилган кундан ҳақли бўлади.

Фуқаролик Кодексининг 1146-моддасига кўра мерос очилган жойдаги нотариус идораси меросхўрнинг илтимосига кўра унга меросга эгаллик қилиш ҳақидаги гувоҳномани расмийлаштириш шарт. Меросга эгаллик ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома мерос очилган кундан 6 ой ўтгандан сўнг берилади.

Ойбек ИСОҚОВ, ҳуқуқшунос.

Давлат солиқ қўмитаси савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасини назорат қилиш бошқармаси ва гага реидни қўмитанинг жисмоний шахсларни солиққа тортиш департаменти билан ҳамкорликда ташкил этди.

Рейдга туман солиқ инспекцияларининг жойлардаги таянч пунктлари ҳамда савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасини назорат қилувчи бўлимлари ходимларидан 62 нафари жалб этилди. Улар гуруҳларга бўлинишиб Тошкент шаҳар бозорлари, савдо расталари, кўча ва аҳоли гавжум жойларда фуқаролар томонидан савдо қилдирилган қай даражада ривож этилаётганлигини назорат тартибидан текшириб чиқдилар.

Текширувлар давомидан ўн ҳолатда сотувчилар харидорлар билан ўзаро ҳисоб-китобда назорат касса машинасини ишлатмаганликлари маълум бўлди. Салкам 300 минг сўм савдо тушуми назорат касса машинасини четлаб ўтди. 21 ҳолатда эса озиқ-овқат ва нооziқ-овқат маҳсулотлари ноқонуний тарзда савдо қилинаётганлиги аниқланди. Шу боис

риш ва сотиш билан шуғулланиб келган экан. Текширув ўтказилган кун 563,8 минг сўмлик маҳсулот сотишга тахт қилиб қўйилган. Тайёр мебеллар ҳам, ишлаб чиқариш ускуналари ҳам далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

Шундай ҳисобда йўқ мебеллар Собир Раҳимов тумани, Матқўрғон кўчаси, 32-уйда истиқомат қилувчи ҳусусий тадбиркор Абдурасул Ҳафизов хонадонидан ҳам топилди. Яширин цех ишчиси Султон Исмоилов харидор Рустам Пирматовга бир дон «Олимп» стенкасини 90 минг сўм нақд пулга сотиб машинага ортаётган пайтида назорат текшируви эълон қилинди.

Суриштирув пайтида Абдурасул Ҳафизов ўтган йил март ойида С. Раҳимов тумани ҳокимлигидан мебель таъмирлаб сотишга рухсат берувчи гувоҳнома олганлиги маълум бўлди. Абдурасул эса ўз хонадонидан рухсатсиз мебель цехи ташкил этиб таъмирлаш ишларини эмас, балки янги мебеллар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиб юборибди. Ёлланган тўрт нафар ишчи тонг отгандан кун ботгунча ишлаб Абдурасулнинг кассасини қап-

Солиқ тизимида ЯШИРГАН ОШКОР БЎЛДИ

солиқчилар салкам икки миллион сўмлик маҳсулотларни вақтинча савдодан олиб қўйишга мажбур бўлдилар. Улар орасида 720 килограмм ун, 630 килограмм макарон, 378 дон ҳўжалик совуни, 571,5 килограмм шакар, 879 қути акциз марказиз тамаки маҳсулотлари ва бошқа хил товарлар бор эди.

Текширув пайтида кўпгина фуқаролар амалдаги қўнчиликка зид равишда рухсат этилмаган жойларда савдо билан шуғулланаётганликлари, яширин цехлар қуриб олганликлари маълум бўлди. Цехлардан бири А. Икромов тумани, Ўрикзор даҳаси, 3-Самарбону тор кўчаси, 32-хонадонда истиқомат қилувчи Музаффар Мусоевга тегишли бўлиб чиқди. У 600 килограмм макарон маҳсулотларини харидорга кўтарасига 69 минг сўмга сотаётган пайтда кўлга тушди. Суриштирув пайтида Музаффарда савдо қилиш ҳуқуқини берувчи рухсатнома йўқлиги, цех бирор жойда қайд этилмаганлиги, тушган даромаддан бир сўм ҳам солиқ тўланмаганлиги маълум бўлди.

Текширув давомидан ноқонуний цехда тайёрланган 630 килограмм макарон маҳсулотлари, 400 килограмм ун, макарон ишлаб чиқарувчи ускуналар далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Ушбу ҳолат юзасидан суриштирув ишлари давом эттирилмоқда.

Рейдлар давомида Ҳамза тумани, Мавлон Риёзи кўчасида жойлашган ёғочни қайта ишлаш корхонасида ҳам яширин дурадгорчилик цехи фаолият кўрсатаётганлиги маълум бўлди. Солиқчилар мебель харид қилган харидордан тўланган ҳақ учун берилган чек ёки квитанция ҳўжжати сўраганида у ҳеч қандай ҳўжжат тақдим этолмади. Цех ишчиси Турсунали Мамажонов ундан мебель учун ҳақ олибди-ю лекин ҳеч қандай ҳўжжат беролмади.

Шундан кейин текширув чуқурлашди. Маълум бўлишича, цехда тадбиркорлик ёки савдо-сотиқ билан шуғулланиш учун рухсат берувчи ҳеч қандай ҳўжжат йўқ эди. Назорат касса машинаси умуман ўрнатилмаганди. Маҳсулотларнинг бири-оррта ҳам тури давлат стандарти назоратидан ўтказилмаган, нақд пул тушумлари эса банк муассасасига топширилмаган эди.

Яширин цех ташкилотчиси ва раҳбари Тохир Умаров тўрт кишини ёллаб хуфя йўллар билан мебель ишлаб чиқа-

пайтириб келишарди. Ўтган йилнинг март ойидан шу кунгача улар 90 та «Олимп» стенка мебелни тайёрлаб 360 минг сўм миқдорда соф даромад келтиришди. Лекин мебеллар давлат стандарти назоратидан ўтказилмаган, цехда назорат касса машинаси ўрнатилмаган ёки квитанция жўрий этилмаган, даромаддан солиқ тўланмаганди.

Текширув ўтказилган кун солиқчилар сотишга тайёрлаб қўйилган 12 та мебелни ва 8 дон мебель ишлаб чиқариш учун етарли бўлган хом ашёларни рўйхатга олдилар. Ушбу ҳолатлар бўйича жиноят иш қўзғатиш масаласи ҳал этилаётипти.

Рейд қатнашчилари имкони борица барча соҳаларни қамраб олишга ҳаракат қилишди. Мирзо Улугбек тумани, Қорасув даҳасидаги «Авайхон» деҳқон бозорига ўтказилган рейдда тадбиркор Ҳикматулла Салимов ноқонуний равишда 510 килограмм шакарни сотиб ўтирганида, фуқаро Б. Абдуллаев эса Паркент бозорига Қозоғистонда ишлаб чиқарилган 600 килограмм унни харидорга 87 минг сўмга сотаётган пайтда кўлга тушди. Бу маҳсулотлар далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

Шундай ҳолатлар Яккасарой туманидаги «Аския» бозорига ўтказилган рейд давомида ҳам кўзга ташланди. Текширув ўтказилган кун фуқаро В. Айвазян ҳеч қандай ҳўжжати тадбиркорлик билан шуғулланиб келаётганлиги аниқланди. Ундан 6 ишла арок, 100 граммдан қилиб қадокданган 13 стакан арок, шампан виноларни, 33 қути акциз марказиз тамаки маҳсулотлари олиб қўйилди. Фуқаро А. Эргашев эса акциз марказиз 220 қути тамаки маҳсулотлари сотиб ўтирганида ушланди. Ҳозир суриштирув ишлари олиб борилаётипти.

Ўтказилган бундай тадбирлар Вазирлар Маҳкамасининг «Бозорларда сифатсиз озиқ-овқат товарлари сотилишини бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлашга ва истеъмолчилар манфаатини ҳимоя қилиш йўлидаги чора-тадбирларни тўла амалга оширишга самарали таъсир ўтказаяпти. Ҳозир ҳар бир шаҳар, туман ва вилоят бўйича шундай қўшма рейдлар режали тарзда ўтказиб борилаётипти. Аниқланган қамчиликлар эса зудлик билан бартараф этилаётипти.

Жасур НОСИРОВ.

